

نام و نام خانوادگی:	رشته: ادبیات و علوم انسانی علوم و معارف اسلامی	سؤالات امتحان نهایی درس: علوم و فنون ادبی ۳
مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	تاریخ امتحان: ۱۴۰۰/۱۰/۶	تعداد صفحه: ۴
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دی ماه سال ۱۴۰۰	

ردیف	سؤالات	نمره
------	--------	------

الف)	تاریخ ادبیات: (۲ نمره)	بارم
۱	عبارت «او از پیشگامان نثر جدید فارسی است، او در نثر ساده و عامیانه، نقش مؤثری داشت. «امثال و حکم» یکی از آثار اوست.» چه کسی را معرفی می کند؟	۰/۲۵
۲	در سال های مشروطه، ..... مجله «بهار» را که نشریه ای ادبی محسوب می شد، منتشر کرد. (الف) سیداشرف الدین گیلانی (ب) ملک الشعرا محمدتقی بهار (ج) میرزا یوسف خان اعتصامی آشتیانی (د) میرزا محمدصادق امیری فراهانی	۰/۲۵
۳	کتاب «دستور زبان عشق» اثر کیست؟	۰/۲۵
۴	واژه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید. (الف) در قصیده به سبک ناصرخسرو به روانی و لطافت سعدی شعر می سراید. اوج سخنش در قطعات اوست. برخی از اشعار او به صورت مناظره میان دو انسان، جاندار یا شیء است. (پروین اعتصامی - میرزاده عشقی) (ب) در داستان نویسی دهه شصت، اغلب نویسندگان موفق (نسل جوان - پیش کسوتان) هستند.	۰/۵
۵	کدام یک از جملات زیر درست نیست؟ (الف) اولین کنگره نویسندگان و شاعران ایران در تیرماه ۱۳۲۵ تشکیل شد و نیما در آنجا شعر «آی آدم ها» را خواند. (ب) تصرف نیما در ماهیت شعر معاصر و ارائه ماهیتی کهن از آن، به تغییر در قالب و ویژگی های شاعران قدیم انجامید.	۰/۲۵
۶	نام یکی از آثار هر یک از شخصیت های زیر را بنویسید. (الف) سیمین دانشور (ب) سیدعلی موسوی گرمارودی	۰/۵
ب)	سبک شناسی: (۲ نمره)	
۷	کاربرد کدام یک از کلمات زیر، بیانگر توجه به «واژگان کهن» در سطح زبانی شعر عصر بیداری است؟ (الف) وصال (ب) گلخن (ج) رنگین (د) آزادی	۰/۲۵
۸	هر یک از جملات زیر، مربوط به کدام یک از ویژگی های (زبانی - ادبی - فکری) است؟ (الف) دشمنی با استعمار و استبداد، در نثر روزنامه ای عصر بیداری بسیار مورد توجه قرار گرفته است. (ب) در دوره معاصر، گرایش به نماد در تصاویر شعری بیشتر می شود. (ج) با انقلاب اسلامی و وقوع جنگ تحمیلی، بسیاری از واژه های مربوط به فرهنگ ایثار و شهادت و مبارزه و مقاومت وارد زبان داستان این دوره شد. (د) گرایش به خیال بندی، شعر برخی شاعران دوره انقلاب اسلامی را گاه به شعر بیدل و صائب نزدیک کرده است.	۱
۹	کدام یک از موارد ستون «ب» به جملات ستون «الف» مربوط است؟ (یک مورد در ستون «ب» اضافی است)	۰/۷۵
گروه الف		گروه ب
(۱) در شعر ادبیات معاصر، انتخاب وزن، متناسب با لحن ..... گفتار و زبان شعر است.		مصنوع
(۲) گونه های نثر فنی و ..... در نثر ادبیات دوره معاصر جایگاهی ندارد.		بینابین
(۳) در نثر دوره انقلاب اسلامی، زبان داستان ها به ویژه در زمان جنگ بیشتر ..... است.		عامیانه
		طبیعی
ادامه سؤالات در صفحه دوم		

سؤالات امتحان نهایی درس: علوم و فنون ادبی ۳	رشته: ادبیات و علوم انسانی علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع: ۱۰ صبح	نام و نام خانوادگی:
پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تعداد صفحه: ۴	تاریخ امتحان: ۱۴۰۰/۱۰/۶	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه
دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دی ماه سال ۱۴۰۰	مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی		

ردیف	سؤالات	نمره
------	--------	------

(ج)	موسیقی شعر: (۶ نمره)	
۱۰	کدام یک از ابیات زیر، دو برش آوایی ندارد؟ (با دو وزن خوانده نمی‌شود؟) (الف) از کرده خویشتن پشیمانم (ب) درد عشقی کشیده ام که می‌رس جز توبه ره دگر نمی دانم زهر هجری چشیده ام که می‌رس	۰/۲۵
۱۱	برای هر یک از ابیات زیر، یکی از وزن های داخل کمانک را انتخاب کنید. (ناهمسان - همسان دو لختی - همسان تک لختی) (الف) پیش از من و تو بسیار بودند و نقش بستند / دیوار زندگی را زین گونه یادگاران (ب) در غم ما روزها بی گاه شد / روزها با سوزها همراه شد (ج) ماه فروماند از جمال محمد / سرو نباشد به اعتدال محمد	۰/۷۵
۱۲	در بیت «پیش کمان ابرویش لابه همی کنم ولی / گوش کشیده است از آن گوش به من نمی‌کند» : (الف) شاعر در هجای هفتم مصراع اول بیت، از کدام اختیار «زبانی» استفاده کرده است؟ (ب) وزن این بیت چیست؟	۱
۱۳	در کدام بیت اختیار «وزنی» به کار رفته است؟ (الف) به صد جان ارزد آن رغبت که جانان (ب) سرو را مانی ولیکن سرو را رفتار نه (ج) همه کارم ز خودکامی به بدنای کشید آخر نخواهم گوید و خواهد به صد جان ماه را مانی ولیکن ماه را گفتار نیست نهان کی ماند آن رازی کز او سازند محفل ها	۰/۵
۱۴	نام بحر کدام یک از ابیات زیر «رجز مربع سالم» است؟ (الف) دریای هستی دم به دم (ب) ای خوش منادی های تو، در باغ شادی های تو در چرخ و تاب و پیچ و خم بر جای نان شادی خورد، جانی که شد مهمان تو	۰/۵
۱۵	در شعر زیر، وزن مصراع مشخص شده را بنویسید. «می تراود مهتاب / می درخشد شب تاب / نیست یک دم شکند خواب به چشم کس و لیک / غم این خفته چند / خواب در چشم ترم می شکند.»	۰/۵
۱۶	با توجه به بیت «می‌کوش به هر ورق که خوانی / کان دانش را تمام دانی» به پرسش‌ها پاسخ دهید. (الف) بیت را تقطیع هجایی کنید. (ج) کدام اختیار وزنی در بیت به کار رفته است؟ (د) وزن بیت چیست؟	۲/۵
(د)	زیبایی شناسی: (۶ نمره)	
۱۷	در هر یک از بیت های گروه «الف» کدام آرایه ادبی گروه «ب» به کار رفته است؟ (در ستون «ب» یک مورد اضافی است.)	۱/۲۵
		گروه الف
		گروه ب
		متناقض‌نما
		تضمین
		حس آمیزی
		مراعات نظیر
		اغراق
		اسلوب معادله
		ادامه سوالات در صفحه سوم

نام و نام خانوادگی:	رشته: ادبیات و علوم انسانی علوم و معارف اسلامی	سؤالات امتحان نهایی درس: علوم و فنون ادبی ۳
مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	تاریخ امتحان: ۱۴۰۰/۱۰/۶	تعداد صفحه: ۴
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دی ماه سال ۱۴۰۰	
نمره	سؤالات	ردیف

۰/۵	در بیت زیر، یک «لف» و یک «نشر» مربوط به آن را بنویسید. «روی و چشمی دارم اندر مهر او / کاین گهر می ریزد آن زَر می زند»	۱۸
۰/۵	بیت زیر، به چه موضوعی «تلمیح» دارد؟ «یارب این آتش که بر جان من است / سرد کن زان سان که کردی بر خلیل»	۱۹
۰/۵	با توجه به شعر و نثر زیر، تفاوت آرایه های «تضاد» و «متناقض نما» را بنویسید. الف) عصر جدید / عصری که هیچ اصلی / جز اصل احتمال، یقینی نیست. ب) زمین را از آسمان نثار است و آسمان را از زمین غبار.	۲۰
۱	با توجه به بیت «گر هزار است بلبل این باغ / همه را نغمه و ترانه یکی است» به پرسش ها پاسخ دهید: الف) در کدام واژه، آرایه «ایهام تناسب» به کار رفته است؟ ب) معانی مختلف این واژه را بنویسید. ج) این واژه، با کدام یک از واژه های بیت، تناسب دارد؟ (یک مورد)	۲۱
۱	برای هر یک از ابیات زیر، آرایه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید. الف) به سرو گفت کسی میوه ای نمی آری؟ / جواب داد که آزادگان تهی دستند (لف و نشر - حسن تعلیل) ب) چشم عاشق نتوان دوخت که معشوق نبیند / پای بلبل نتوان بست که بر گل نسراید (اسلوب معادله - تضمین) ج) چو رامین گه گهی بنواختی چنگ / ز شادی بر سر آب آمدی سنگ (حسن آمیزی - اغراق) د) عهد کردی که گشی فرصت خود را روزی / فرصت ار یافتی، آن عهد فراموش نکن (متناقض نما - ایهام)	۲۲
۰/۵	با ذکر یک دلیل ثابت کنید در بیت زیر، آرایه «اسلوب معادله» به کار رفته است. «سعدی از سرزنش خلق نترسد، هیئات / غرقه در نیل چه اندیشه کند باران را»	۲۳
۰/۷۵	در شعر زیر: «رود می نالد / جغد می خواند / غم بیاویخته با رنگ غروب / می تراود ز لبم قصه سرد / دلم افسرده در این تنگ غروب» الف) آرایه قسمت مشخص شده چه نام دارد؟ ب) چگونه به وجود این آرایه، پی برده اید؟	۲۴
	نقد و تحلیل نظم و نثر: (۴ نمره)	هـ)
۰/۷۵	به پرسش های مربوط به سروده زیر از «نیمایوشیج» پاسخ دهید. «در شب تیره دیوانه ای کاو / دل به رنگی گریزان سپرده / در دره سرد و خلوت نشسته / همچو ساقه گیاهی فسرده / می کند داستانی غم آور...» الف) قالب این شعر چیست؟ ب) دو ویژگی این شعر را بنویسید.	۲۵
۰/۵	بیت زیر از «عارف قزوینی» بیانگر چه مضمونی از شعر این شاعر دوره بازگشت و بیداری است؟ «از خون جوانان وطن لاله دمیده / از ماتم سرو قدشان سرو خمیده»	۲۶
	ادامه سؤالات در صفحه چهارم	

نام و نام خانوادگی:	رشته: ادبیات و علوم انسانی علوم و معارف اسلامی	سؤالات امتحان نهایی درس: علوم و فنون ادبی ۳
مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	تاریخ امتحان: ۱۴۰۰/۱۰/۶	پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه
مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی	تعداد صفحه: ۴	دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دی ماه سال ۱۴۰۰

ردیف	سؤالات	نمره
۲۷	شعر انتقادی «ای قلم» که با بیت زیر آغاز می‌شود، سروده کدام یک از شاعران زیر است ؟ « غلغلی انداختی در شهر تهران ای قلم / خوش حمایت می کنی از شرع قرآن ای قلم» الف) سیداشرف الدین گیلانی ب) فرخی یزدی ج) ادیب الممالک فراهانی د) ایرج میرزا	۰/۲۵
۲۸	سه مورد از درون‌مایه‌های «نثر» دوره بیداری را بنویسید.	۰/۷۵
۲۹	متن زیر از «سیدمحمدعلی جمال زاده» است، دو مورد از ویژگی های آن را بنویسید. گفت : «خوب دستگیرم شد. خاطر جمع باشید که از عهده برخوادم آمد» چندین بار درسش را تکرار کردم تا از بر شد، بعد برای تبدیل لباس و آراستن سر و وضع او را به اتاق دیگر فرستادم. »	۰/۵
۳۰	با توجه به شعر زیر که سروده «مهدی اخوان ثالث» است، به پرسش‌ها پاسخ دهید: «سلامت را نمی‌خواهند پاسخ گفت / سرها در گریبان است / کسی سر برنیارد کرد پاسخ گفتن و دیدار یاران را / نگه جز پیش پا را دید نتواند / که ره تاریک و لغزان است / و گر دست محبت سوی کس یازی / به اکراه آورد دست از بغل بیرون / که سرما سخت سوزان است» الف) دو ویژگی شعر «اخوان» را بنویسید. ب) یک اثر از این شاعر نام ببرید.	۰/۷۵
۳۱	در ابیات زیر، دو آرایه مشترک بیابید. (۱) « بی مهر رُخت روز مرا نور نمانده است (۲) چون جام شفق موج زند خون به دل من وز عمر مرا جز شب دیجور نمانده است» با این همه دور از تو مرا چهره زردی است»	۰/۵
۲۰		

راهنمای تصحیح امتحان نهایی درس: علوم و فنون ادبی ۳	رشته: ادبیات و علوم انسانی علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع: ۱۰ صبح
پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه	تاریخ امتحان: ۱۴۰۰/۱۰/۶	
دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دی ماه سال ۱۴۰۰	مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی	

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره																																								
ردیف	پاسخ	بارم																																								
	الف) تاریخ ادبیات: (۲ نمره)																																									
۱	علامه علی اکبر دهخدا (ص ۲۱- ۲۰)	۰/۲۵																																								
۲	ج یا میرزا یوسف خان اعتصامی آشتیانی (ص ۱۸)	۰/۲۵																																								
۳	قیصر امین پور (ص ۷۷)	۰/۲۵																																								
۴	الف) پروین اعتصامی ۰/۲۵ (ص ۷۰) ب) پیش کسوتان ۰/۲۵ (ص ۷۸)	۰/۵																																								
۵	ب یا تصرف نیما در ماهیت شعر معاصر و ارائه ماهیتی کهن از آن، به تغییر در قالب و ویژگی های سخن شاعران قدیم انجامید. (ص ۶۹)	۰/۲۵																																								
۶	الف) آتش خاموش، شهری چون بهشت، سووشون یا هر اثر درست دیگر (یک مورد ۰/۲۵) (ص ۷۴-۷۵) ب) صدای سبز، خواب ارغوانی، برآشفتن گیسوی تاک، گوشواره عرش یا هر اثر درست دیگر (یک مورد ۰/۲۵) (ص ۷۷-۷۸)	۰/۵																																								
	ب) سبک شناسی: (۲ نمره)																																									
۷	ب یا گلخن (ص ۴۳)	۰/۲۵																																								
۸	الف) فکری ۰/۲۵ (ص ۴۶) ب) ادبی ۰/۲۵ (ص ۹۷) ج) زبانی ۰/۲۵ (ص ۱۰۱) د) ادبی ۰/۲۵ (ص ۹۹)	۱																																								
۹	۱) طبیعی ۰/۲۵ (ص ۹۷) ۲) مصنوع ۰/۲۵ (ص ۹۸) ۳) عامیانه ۰/۲۵ (ص ۱۰۰)	۰/۷۵																																								
	ج) موسیقی شعر: (۶ نمره)																																									
۱۰	ب یا درد عشقی کشیده ام که مپرس / زهر هجری چشیده ام که مپرس (صص ۲۲ و ۲۵ و ۲۶)	۰/۲۵																																								
۱۱	الف) همسان دولختی ۰/۲۵ ب) همسان تک لختی ۰/۲۵ ج) ناهمسان ۰/۲۵ (ص ۲۴)	۰/۷۵																																								
۱۲	الف) تغییر کمیت مصوت یا کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند ۰/۵ ب) مفتعلن مفتعلن مفتعلن ۰/۵ (ص ۵۳)	۱																																								
۱۳	ب یا سرو را مانی ولیکن سرو را رفتار نه / ماه را مانی ولیکن ماه را گفتار نیست (صص ۸۳ و ۵۱-۵۰)	۰/۵																																								
۱۴	الف یا دریای هستی دم به دم / در چرخ و تاب و پیچ و خم (ص ۱۰۸)	۰/۵																																								
۱۵	فعلاتن فعلن (ص ۱۰۵)	۰/۵																																								
۱۶	<table><tr><td>الف) تقطیع هجایی</td><td>می</td><td>کو</td><td>ش ب</td><td>هر</td><td>وَ</td><td>رَق</td><td>ک</td><td>خا</td><td>نی</td></tr><tr><td>ب) نشانه های هجایی</td><td>-</td><td>-</td><td>U U</td><td>-</td><td>U</td><td>-</td><td>U</td><td>-</td><td>-</td></tr><tr><td>الف) تقطیع هجایی</td><td>کان</td><td>دا</td><td>نِش</td><td>را</td><td>ت</td><td>ما</td><td>م</td><td>دا</td><td>نی</td></tr><tr><td>ب) نشانه های هجایی</td><td>-</td><td>-</td><td>U U</td><td>-</td><td>U</td><td>-</td><td>U</td><td>-</td><td>-</td></tr></table> <p>الف) تقطیع هجایی ۰/۷۵ ب) نشانه های هجایی ۰/۷۵ ج) ابدال ۰/۲۵ د) مستفعل فاعلاتن فع لن یا مفعول مفاعله فعلون ۰/۷۵ (ص ۸۵)</p>	الف) تقطیع هجایی	می	کو	ش ب	هر	وَ	رَق	ک	خا	نی	ب) نشانه های هجایی	-	-	U U	-	U	-	U	-	-	الف) تقطیع هجایی	کان	دا	نِش	را	ت	ما	م	دا	نی	ب) نشانه های هجایی	-	-	U U	-	U	-	U	-	-	۲/۵
الف) تقطیع هجایی	می	کو	ش ب	هر	وَ	رَق	ک	خا	نی																																	
ب) نشانه های هجایی	-	-	U U	-	U	-	U	-	-																																	
الف) تقطیع هجایی	کان	دا	نِش	را	ت	ما	م	دا	نی																																	
ب) نشانه های هجایی	-	-	U U	-	U	-	U	-	-																																	
	ادامه در صفحه دوم																																									

راهنمای تصحیح امتحان نهایی درس: علوم و فنون ادبی ۳	رشته: ادبیات و علوم انسانی علوم و معارف اسلامی	ساعت شروع: ۱۰ صبح
پایه دوازدهم دوره دوم متوسطه		تاریخ امتحان: ۱۴۰۰/۱۰/۶
دانش آموزان روزانه، بزرگسال و داوطلبان آزاد سراسر کشور در نوبت دی ماه سال ۱۴۰۰		مرکز سنجش و پایش کیفیت آموزشی

ردیف	راهنمای تصحیح	نمره
	(د) زیبایی شناسی: (۶ نمره)	
۱۷	۱- مراعات نظیر ۰/۲۵ (ص ۳۱) ۲- متناقض نما (پارادوکس) ۰/۲۵ (ص ۶۱) ۳- اغراق ۰/۲۵ (ص ۸۹) ۴- حس آمیزی ۰/۲۵ (ص ۱۱۳) ۵- تضمین ۰/۲۵ (ص ۳۳)	۱/۲۵
۱۸	روی (لف) ۰/۲۵ (نشر) ۰/۲۵ یا چشم (لف) ۰/۲۵ (نشر) ۰/۲۵ (ص ۵۹)	۰/۵
۱۹	به داستان حضرت ابراهیم (ع) و گلستان شدن آتش (ص ۳۲)	۰/۵
۲۰	«تضاد» آوردن دو امر متضاد است، بدون آنکه متناقض هم باشند، اما در متناقض نما، تضاد در یک امر است؛ نه دو امر (یا ذکر مفاهیم مشابه) (صص ۶۱-۶۰-۵۹)	۰/۵
۲۱	الف) هزار ۰/۲۵ (ب) عدد هزار ۰/۲۵، بلبل ۰/۲۵ ج) بلبل، باغ، نغمه، ترانه (ذکر یک مورد کافی است) ۰/۲۵ (ص ۹۱)	۱
۲۲	الف) حسن تعلیل ۰/۲۵ (ص ۱۱۲) (ب) اسلوب معادله ۰/۲۵ (ص ۱۱۵) ج) اغراق ۰/۲۵ (ص ۸۹) (د) ایهام ۰/۲۵ (ص ۹۰)	۱
۲۳	هر یک از دو مصراع استقلال نحوی و معنایی دارند و مصراع دوم با مفهومی محسوس در حکم مصداق و تأییدی برای مصراع اول است. شاعر بر پایه تشبیه بین دو مصراع ارتباط معنایی برقرار کرده است. (ذکر یک دلیل کافی است) ۰/۵ (صص ۱۱۴ و ۱۱۵)	۰/۵
۲۴	الف) حس آمیزی ۰/۲۵ (ب) زیرا شاعر دو حس شنوایی و لامسه را با هم آمیخته است. ۰/۵ (ص ۱۱۴)	۰/۷۵
	(ه) نقد و تحلیل نظم و نثر: (۴ نمره)	
۲۵	الف) نو یا نیمایی ۰/۲۵ (ب) تغییر در آوردن جایگاه قافیه و کوتاهی و بلندی مصراع ها، نگاه نو و نگرش عاطفی به واقعیات ملموس- سیر آزاد تخیل - نزدیکی به ادبیات نمایشی از ویژگی های این شعر نیما است. (ذکر دو مورد کافی است). ۰/۵ (ص ۷۱)	۰/۷۵
۲۶	سوز و شور شاعر نسبت به وطن، و نشان دادن دردمندی و عشق او به میهن و جوانان (ص ۱۷)	۰/۵
۲۷	الف یا سیدالشرف الدین گیلانی (نسیم شمال) (ص ۱۶)	۰/۲۵
۲۸	آزادی، وطن، قانون، تعلیم و تربیت جدید، توجه به مردم، دانش ها و فنون نوین (ذکر سه مورد هر کدام ۰/۲۵) (صص ۴۶-۴۵-۴۴)	۰/۷۵
۲۹	۱) بسیاری از واژه ها، کنایات و اصطلاحات عامیانه در آن به کار رفته است. ۲) نثر داستانی تحت تاثیر زبان گفتار و محاوره است. ۳) کوتاهی جملات و کاربرد افعال فراوان در متن دیده می شود. ۴) در این متن گونه های نثر فنی و مصنوع جایگاهی ندارند (ذکر دو مورد کافی است). هر کدام ۰/۲۵ به موارد صحیح دیگر نمره تعلق می گیرد (ص ۹۸)	۰/۵
۳۰	الف) بیان روایی و داستانی، حماسی بودن زبان، کهن گرایی، به کارگیری ترکیبات زیبا و خوش آهنگ، کاربردهای نحوی سبک خراسانی، شعر اجتماعی، انعکاس حوادث زندگی مردم در شعر. هر مورد ۰/۲۵ (ذکر دو مورد کافی است). ب) آخر شاهنامه، زمستان، از این اوستا یا هر اثر درست دیگر. ۰/۲۵ (ذکر یک مورد کافی است) (ص ۷۲)	۰/۷۵
۳۱	ایهام، تشبیه (به هر آرایه مشترک دیگر هم نمره تعلق می گیرد). هر کدام ۰/۲۵ (صص ۸۹ و ۹۰)	۰/۵
	فرجامتان نیک باد	